

8. NOČNÁ HODINA

(01.00 – 02.00)

VLÁDCA BDIE NA LÔŽKU

Rozdrvil mnohé kmene na prach. Severania sa pred ním skláňajú a všetky cudzie krajiny sa ho boja... Svet je v jeho rukách. V ľuďoch vzbudzuje hrôzu, bohovia mu opätujú lásku, jemu, ktorého si zvolil samotný boh Amon. Dobil celú Čiernu zem, stal sa pánom Horného aj Dolného Egypta.

STÉLA NA SFINGE AMENHOTEP A II.

Amenhotep leží na chrbte v bohato zdobenej posteli s hlavou položenou na operadle z pevného ebenového dreva. Trápi ho nespavosť, oči má doširoka otvorené, hľadí na strop a telo ho bolí z fyzických aktivít uplynulého dňa. Amenhotep, známy tiež aj ako Aakheperure, má najdôležitejšiu a najťažšiu prácu na svete: udržiavať poriadok vo vesmíre. Volá sa to *maat* – harmonická rovnováha pravdy a stability, ktorá bráni tomu, aby svet upadol do chaosu. Amenhotep má ako božský vládca chrániť svet pred zlými silami a uspokojiť všetkých vrtošivých egyptských bohov, ktorí by sa keďkoľvek mohli obrátiť proti svojmu ľudu.

Samozrejme, byť vládcom Egypta má svoje výhody. Amenhotep sa považuje za žijúce stelesnenie sokolieho boha slnka Hora, preto si môže užívať to najlepšie zo všetkého a robiť, čo sa mu zachce. Nie je to však zadarmo. Keďže je bohom, deň čo deň naňho ľud kladie najvyššie nároky. Bolo potrebné pracovať na mnohých stavebných projektoch po celej krajine, z ktorých mnohé sú venované jemu, a medzitým nachádzať spôsoby na zvýšenie alebo aspoň udržanie nemalého bohatstva Egypta, čo nie je ľahká úloha. Napokon, nielenže zdedil legendárne impérium svojho otca, ale, podľa mnohých grandióznych titulov vytesaných do kameňa na pamätníkoch, je aj Mocným býkom s ostrými rohmi, Skvejúcim sa nádherou, Kráľom Horného a Dolného Egypta, Vládcom dvoch krajín, Horom zo zlata, Synom boha Rea, Pánom diadémov, Nadpozemsky silným, Obrazom boha Rea, Synom Amona a Vládcom všetkých krajín. Je veliteľom egyptských vojenských síl a najvyšší kňaz všetkých bohov – čo je skutočne náročná pozícia.

MENÁ AAKHEPERURE AMENHOTEP (AMENHOTEP II.)

NAPÍSANÉ V HIEROGLYFOCH A OHRANIČENÉ KARTUŠAMI.

Vládcovia Egypta mali niekoľko mien a titulov. Všeobecne ich svet pozná podľa dvoch mien, ktoré sa zapisujú v pretiahnutých ováloch, egyptológmi nazvanými kartuše. Prvé je rodné meno a druhé to, ktoré prijali po prevzatí vlády. Podľa týchto dvoch mien súčasní vedci dokážu rozpoznať konkrétneho vládcu v prípade, že vládli napríklad štyria faraóni menom Amenhotep a jedenásti menom Ramesse. Druhé meno im umožňuje odlišiť ich od seba: moderná veda ich obyčajne identifikuje číslom, napríklad Thutmose III. a Amenhotep II.

Amenhotep je siedmym vládcom vo svojej dynastii, ktorá vznikla pred niekoľkými generáciami po vykázaní cudzincov známych ako Hyksósi z krajiny. Hyksósi z východu vládli nad Egyptom asi sto rokov, až ich nakoniec pokorovaní Egyptania porazili a vyhnanili zo svojej krajiny. Nasledujúci egyptskí vládcovia sa neuspokojili s obranou svojich hraníc, ale podnikali aj agresívne ťaženia na podmanenie alebo aspoň vystrašenie potenciálnych nepriateľov na všetkých stranách. Okrem nadvlády nad cudzincami získali aj ďalší prínos: bohatú vojnovú korisť v podobe dobytku, otrokov a zlata. Teraz je čoraz očividnejšie, že na východe existujú mocnosti, ktoré sa stávajú silnejšími – ich moc je nutné zoslabiť.

Amenhotepov otec Thutmose nastavil vysoko latku pre každého ďalšieho vládcu. Je naozaj ťažké vyrovnať sa jeho schopnosti plieniť a podmaňovať si národy. Thutmose, tretí vládca s týmto menom v súčasnej dynastii, dovedol egyptskú armádu ďaleko na východ, až k vzdialenej rieke Eufrat, a po ceste vyhral mnohé boje. Za svoju dlhú kariéru podnikol sedemnášť vojenských výprav do cudzích krajín, a tie sú hrdo opísané v tébskom chráme, ktorý Thutmose podstatne zväčšil. Thutmosov vzostup na trón bol naozaj neobyčajný.

Amenhotepov starý otec, druhý Thutmose, zomrel po krátkych dvanástich rokoch vlády a jeho následník bol v tom čase len dieťaťom. Oficiálne síce bol panovníkom, no zdedenú rolu tretieho Thutmosa si prakticky privlastnila jeho nevlastná matka Hatšepsut, ktorá sa po niekoľkých rokoch manipulovania spoza scény vyhlásila za vládkyňu. Napriek bezprecedentnej situácii, kedy Egyptu vládla žena, bolo jej panovanie úspešné. Podnikala expedície do exotických krajín na juhu a vybudovala neuveriteľné stavby. Po jej smrti bol tretí Thutmose viac než pripravený stať sa panovníkom a jeho vláda trvala vyše tridsať rokov. V neskoršom období panovania však spustil aktívnu kampaň na vymazanie Hatšepsut z pamäti. Nechal odstrániť jej meno a podobizeň zo všetkých pomníkov a zničil jej sochy. Vraj to bola jeho odplata za to, že mu nedovolila vládnuť, hoci počas celej jej vlády bol technicky panovníkom on. Pravdepodobnejšie je však to, že chcel vymazať precedens ženy, ktorá vládne Kemetu. Egypt je krajina s pevnými tradíciami a zavedený poriadok sa nesmie narušiť.

Preto nie je prekvapujúce, že Amenhotepov otec veľmi nehovoril o Hatšepsut, kým pripravoval svojho najstaršieho syna Amenemheta na vládu ako svojho nástupcu. Bohužiaľ, princ zomrel, a tak sa stal nástupcom Amenhotep. Thutmose učil budúceho vládcu v praxi: niekoľko rokov pred Thutmoseovou smrťou vládli obaja spoločne. Po smrti sa Thutmose stal Osirisom, vládcom podsvetia, krajiny mŕtvych, a z Amenhotepa sa tak stalo žijúce stelesnenie Hora, Osirisovho syna.

Život Thutmosa III. bol neobyčajne dynamický a Amenhotep cítil povinnosť aspoň vyvolať dojem, že sa priblížil k jeho úspechom. Ak chcel dokázať prinajmenšom časť z toho čo otec, musel žiť dlho a mať oveľa väčšie ciele. Ľudia čakali od vládcu úspech, demonštráciu *maat*, aby sa vo svojom svete cítili bezpečne. Amenhotep bol, našťastie, skvelým športovcom a hoci niektorí cynici môžu jeho tvrdenia považovať za prehnané, zdá sa, že vládca ľudu, stelesnený boh, dokáže čokoľvek.

Amenhotep si počúchal boľavé plece. Udržať si reputáciu nadčloveka má svoju cenu a občas on sám pochyboval o vlastnej božskej

Dobrý boh, Silák, ktorý víťazí v bojoch a jeho šípy nikdy neminú. Keď strieľa na medené ingoty, prestrelí ich ako papyrusové stebľa... Je taký silný ako nikto pred ním... Veľká medená doska, na ktorú jeho veličenstvo strieľalo, bola hrubá tri palce. Veľký Silák ju prestrelil mnohými šípami, všetky prenikli do kovu a vynorili sa na druhej strane... Jeho veličenstvo to urobilo v prítomnosti ľudu z celej krajiny.

TEXT NA TREŤOM PYLÓNE V TÉBSKOM CHRÁME
V KARNAKU DOPŔŇA OBRAZ AMENHOTEPY II., KTORÝ
STRIEĽA NA TERČ Z IDÚCEHO VOJENSKÉHO VOZU.

podstate. Prečo by mal boh trpieť takými bolesťami? Egypťania ho vidia ako skvelého jazdca na koňoch a bojových vozoch, veslára, bežca a lukostrelca. Veria, že dokáže z uháňajúceho vojenského voza prestreliť šípmi niekoľko hrubých ingotov medi, čo je aj navyše zaznamenané na stene tébskeho chrámu. Keď Amenhotepa obklopujú gratulujúci účastníci hier, je ľahké aspoň sčasti veriť ich predstavám o jeho veľkoleposti.

Amenhotep však stále cíti povinnosť pôsobiť tak mocne, ako to o ňom vyhlasujú jeho grandiózne tituly. Odkedy sa pred dvadsiatimi rokmi stal vládcom, viedol len tri bojové výpravy do cudziny, pričom k prvej došlo takmer ihneď po tom, čo prevzal vládu. Keď sa správy o Thutmosovej smrti dostali do krajín, ktoré dobyl, niektoré národy podliehajúce Egyptu to vnímali ako príležitosť k vzbure, preto bolo nevyhnutné tvrdo zasiahnuť, v opačnom prípade by nebolo možné udržať a prípadne aj rozšíriť ťažko vydobyté egyptské impérium. Bolo dôležité ukázať cudzím krajinám, že Egypt je stále na vrchole moci. Vzbury sa teda potlačili a tí, ktorí zostali Egyptu verní, dostali odmenu.

Po prvej výprave prišli ďalšie dve v siedmom a deviatom roku jeho vlády. Kmene, ktoré mohli uvažovať o vzbure, znovu pocítili strach z Kemetu. Egypťania vyplienili alebo potrestali tucty miest v Kanaane a Sýrii a získali skutočne bohatú korisť. Určite tomu

Jeho veličenstvo dorazilo do Memfisu ako mocný býk a s veselým srdcom. Jeho vojnovú korisť tvorilo: 550 churritských elitných bojovníkov s 240 manželkami, 640 Kanaančanov, 232 detí náčelníkov, 323 dcér náčelníkov, 270 konkubín náčelníkov zo všetkých cudzích krajín vrátane ich strieborných a zlatých šperkov. Celkový počet: 2 214 zajatcov, 820 koní, 730 vojenských vozov a všetky ich zbrane.

**STÉLA AMENHOTEP A II. V MEMFISE ZAZNAMENÁVAJÚCA
DRUHÚ VOJENSKÚ VÝPRAVU DO CUDZINY.**

pomohol fakt, že Amenhotep mal reputáciu neobyčajne krutého vodcu. Keďže bol najvyšším vojenským veliteľom, priamo sa zúčastnil bojov a jeho udatnosť na bojisku bola rovnako pozoruhodná ako atletické schopnosti – aspoň tak to vravia oficiálne záznamy.

Unavenému kráľovi naďalej víria v hlave myšlienky. Pred sebou má ďalší veľký deň, tak ako obyčajne. Stretne sa so svojou pravou rukou, vezírom Amenemopetom, ktorý mu podá správu o všetkom dôležitom v celom Egypte aj mimo neho. Bude sa musieť venovať stavebným projektom po celom toku Nílu vrátane nových chrámov a údržby tých ostatných. Navyše musí myslieť na vlastnú smrť, vybudovať hrobku na kráľovskom cintoríne a chrám na svoju počesť, kde ho budú uctievať na veky vekov. Usersatet, miestokráľ Núbie, mu prednesie plány a bude chcieť schválenie rôznych projektov, na ktoré má dohliadať.

A ako sa už stáva zvykom, vystrieda sa uňho hŕba vyslancov, ktorí mu na znak úcty prinesú nesmierne vzácne a zaujímavé veci z ďalekých krajín. Tieto udalosti má najradšej a teší sa na poklony a úctu pestrofarebne oblečených cudzincov, pretože je to jasný dôkaz o trvalej dominancii jeho národa.

PROFIL AMENHOTĚPA II. NA STĚNE CHRÁMU V KARNAKU

Neskôr bude obedovať s manželkou Tiou a užívať si spoločnosť svojich detí. Tak ako obyčajne dostanú najlepšie jedlo a víno. Jemu, Skvejúcemu sa nádherou, nikto neodoprie žiadne potešenie.

Pravidelné uvažovanie a plánovanie je dobrá vec, zhodnotí Amenhotep, hoci nie je najlepšie venovať sa mu v noci. Do istej miery síce rešpektuje jednoduché životy ťažko pracujúcich priemerných Egypťanov, ktorí sa dennodenne lopotia pri tých istých úlohách, zároveň si však naplno užíva fakt, že kým žije, nikto nebu-

de mať také privilégiá ako on. Áno, v konečnom dôsledku je dobré byť vládárom!

Po niekoľkých hodinách bdenia na lôžku vládca Horného a Dolného Egypta konečne zadrieme, no nie nadhlo. Zo spánku ho vytrhne škriekanie sprevádzané brechaním a cupotáním po dlážke jeho spálne. Následný rachot rozbitej keramiky zalarmuje niekoľko strážcov, ktorí odtiahnu závesy komnaty a vbehnú dnu s rozsvietenými lampášmi. To, čo bývalo nádhernou vápencovou vázou, leží roztrieštené na zemi. Zdá sa, že jedného z Amenhotepových domácich paviánov, ktorým vytrhali tesáky a občas im dovolili preháňať sa po paláci, naháňa Amenhotepov lovecký pes. Strážcov to vydesilo a ospravedlňovali sa, no keď sa pokúsili upratať neporiadok, vládca im to nedovolil. „Nechajte to tak, kým nevstanem. Naozaj sa potrebujem vyspať.“ Stráže vycúvali z izby, zatiaľ čo z diaľky sa ozýval ďalší hluk rozbíjaných vecí.

„Niektorí z mojich poddaných celý deň vyrábajú tehly a pravdepodobne spia lepšie než ja,“ pomyslí si Amenhotep. „Pochybujem, že ich v noci trápia nevychované opice. Ale taký je život Mocného býka!“

